

Συλλογή της Νομολογίας

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (όγδοο τμήμα)

της 9ης Σεπτεμβρίου 2013*

«Προσφυγή ακυρώσεως — Κρατικές ενισχύσεις — Σύστημα ενισχύσεων που επιτρέπει τη φορολογική απόσβεση της υπεραξίας σε περίπτωση αποκτήσεως συμμετοχής σε αλλοδαπές εταιρίες — Απόφαση κηρύσσουσα το σύστημα ενισχύσεων ασύμβατο με την εσωτερική αγορά, χωρίς να διατάσσει την ανάκτηση των ενισχύσεων — Πράξη που περιέχει εκτελεστικά μέτρα — Πράξη που δεν αφορά ατομικά τον προσφεύγοντα — Μη επιβολή υποχρέωσης επιστροφής — Απαράδεκτο»

Στην υπόθεση T-400/11,

Altadis, SA, με έδρα τη Μαδρίτη (Ισπανία), εκπροσωπούμενη από τους J. Buendía Sierra, E. Abad Valdenebro, M. Muñoz de Juan και R. Calvo Salinero, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τους R. Lyal, C. Urraca Caviedes και την P. Němečková,

καθής,

με αντικείμενο αίτηση μερικής ακυρώσεως της αποφάσεως 2011/282/ΕΕ της Επιτροπής, της 12ης Ιανουαρίου 2011, σχετικά με τη φορολογική απόσβεση χρηματοοικονομικής υπεραξίας για τη συμμετοχή σε ξένο μετοχικό κεφάλαιο αριθ. C 45/07 (πρώην NN 51/07, πρώην CP 9/07) εφαρμοσθείσα από την Ισπανία (ΕΕ L 135, σ. 1),

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα),

συγκείμενο από τους L. Truchot (εισηγητή), πρόεδρο, M. E. Martins Ribeiro και A. Porrescu, δικαστές,

γραμματέας: E. Coulon

εκδίδει την ακόλουθη

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

Διάταξη

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Με πλείονες γραπτές ερωτήσεις που κατέθεσαν κατά τα έτη 2005 και 2006 (E-4431/05, E-4772/05, E-5800/06 και P-5509/06), μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ζήτησαν από την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων διευκρινίσεις σχετικά με τον χαρακτηρισμό ως κρατικής ενισχύσεως της διατάξεως του άρθρου 12, παράγραφος 5, του Ley del Impuesto sobre Sociedades (νόμος περί φόρου εταιριών), η οποία προστέθηκε σ' αυτόν με τον Ley 24/2001, de Medidas Fiscales, Administrativas y del Orden Social (νόμο 24/2001, περί λήψεως φορολογικών και διοικητικών μέτρων, καθώς και μέτρων κοινωνικού χαρακτήρα), της 27ης Δεκεμβρίου 2001 (BOE αριθ. 313, της 31ης Δεκεμβρίου 2001, σ. 50493), και η οποία περιλαμβάνεται και στο Real Decreto Legislativo 4/2004, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Impuesto sobre Sociedades (βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 4/2004, περί εγκρίσεως του τροποποιημένου κειμένου του νόμου περί φόρου εταιριών), της 5ης Μαρτίου 2004 (BOE αριθ. 61, της 11ης Μαρτίου 2004, σ. 10951) (στο εξής: επίμαχο σύστημα ενισχύσεων). Η Επιτροπή απάντησε κατ' ουσίαν ότι, βάσει των στοιχείων που είχε στη διάθεσή της, το επίμαχο σύστημα ενισχύσεων δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων περί κρατικών ενισχύσεων.
- 2 Με έγγραφα της 15ης Ιανουαρίου και της 26ης Μαρτίου 2007, η Επιτροπή ζήτησε από τις ισπανικές αρχές να της παράσχουν στοιχεία προκειμένου να εκτιμήσει το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων. Με έγγραφα της 16ης Φεβρουαρίου και της 4ης Ιουνίου 2007, το Βασίλειο της Ισπανίας κοινοποίησε στην Επιτροπή τα στοιχεία που είχαν ζητηθεί.
- 3 Με τηλεομοιοτυπία της 28ης Αυγούστου 2007, περιήλθε στην Επιτροπή καταγγελία ιδιώτη επιχειρηματία, ο οποίος ισχυριζόταν ότι το επίμαχο σύστημα ενισχύσεων συνιστά κρατική ενίσχυση η οποία δεν είναι συμβατή με την κοινή αγορά.
- 4 Με απόφαση της 10ης Οκτωβρίου 2007 (περίληψη στην ΕΕ C 311, σ. 21), η Επιτροπή κίνησε επίσημη διαδικασία ελέγχου όσον αφορά το επίμαχο σύστημα ενισχύσεων.
- 5 Με έγγραφο της 5ης Δεκεμβρίου 2007, το Βασίλειο της Ισπανίας απέστειλε στην Επιτροπή τις παρατηρήσεις του επί της αποφάσεως αυτής περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας. Από τις 18 Ιανουαρίου έως τις 16 Ιουνίου 2008, περιήλθαν επίσης στην Επιτροπή οι παρατηρήσεις 32 ενδιαφερομένων τρίτων, μεταξύ των οποίων και αυτές της προσφεύγουσας Altadis, SA. Με έγγραφο της 30ής Ιουνίου 2008 και της 22ας Απριλίου 2009, το Βασίλειο της Ισπανίας υπέβαλε τα σχόλιά του επί των παρατηρήσεων των ενδιαφερόμενων τρίτων.
- 6 Στις 18 Φεβρουαρίου 2008, στις 12 Μαΐου και στις 8 Ιουνίου 2009, οργανώθηκαν συσκέψεις τεχνικού χαρακτήρα με τις ισπανικές αρχές. Συσκέψεις τεχνικού χαρακτήρα οργανώθηκαν και με ορισμένους από τους 32 ενδιαφερόμενους τρίτους.
- 7 Με έγγραφο της 14ης Ιουλίου 2008 και με ηλεκτρονική επιστολή της 16ης Ιουνίου 2009, το Βασίλειο της Ισπανίας υπέβαλε στην Επιτροπή πρόσθετα στοιχεία.
- 8 Η Επιτροπή περάτωσε τη διαδικασία, όσον αφορά την απόκτηση συμμετοχών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την απόφασή της 2011/5/EK, της 28ης Οκτωβρίου 2009, σχετικά με τη φορολογική απόσβεση της χρηματοοικονομικής υπεραξίας σε περίπτωση κτήσεως μεριδίων του κεφαλαίου αλλοδαπής εταιρίας, υπό τον αριθμό C 45/07 (πρώην NN 51/07, πρώην CP 9/07), η οποία εφαρμόστηκε από την Ισπανία (ΕΕ 2011, L 7, σ. 48). Με την απόφαση αυτή κρίθηκε ασύμβατο προς την κοινή αγορά το επίμαχο σύστημα ενισχύσεων, το οποίο συνίσταται σε φορολογικό πλεονέκτημα, καθώς επιτρέπει στις ισπανικές εταιρίες την απόσβεση της υπεραξίας που προκύπτει από την απόκτηση συμμετοχής σε αλλοδαπές επιχειρήσεις, εφόσον πρόκειται για απόκτηση συμμετοχών σε

εταιρίες εγκατεστημένες εντός της Ένωσης. Η Επιτροπή συνέχισε τη διαδικασία όσον αφορά την απόκτηση συμμετοχών εκτός της Ένωσης, οι δε ισπανικές αρχές δεσμεύθηκαν να προσκομίσουν νέα στοιχεία σχετικά με τα εμπόδια στις διασυνοριακές συγχωνεύσεις επιχειρήσεων εκτός της Ένωσης.

- 9 Στις 12, 16, και 20 Νοεμβρίου 2009, καθώς και στις 3 Ιανουαρίου 2010, το Βασίλειο της Ισπανίας κοινοποίησε στην Επιτροπή στοιχεία σχετικά με τις απευθείας επενδύσεις που έχουν πραγματοποιήσει ισπανικές εταιρίες εκτός της Ένωσης. Παρατηρήσεις στην Επιτροπή υπέβαλαν επίσης διάφοροι ενδιαφερόμενοι τρίτοι.
- 10 Στις 27 Νοεμβρίου 2009 και στις 16 και 29 Ιουνίου 2010 οργανώθηκαν συσκέψεις τεχνικού χαρακτήρα της Επιτροπής με τις ισπανικές αρχές.
- 11 Στις 12 Ιανουαρίου 2011 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2011/282/ΕΕ σχετικά με τη φορολογική απόσβεση χρηματοοικονομικής υπεραξίας για τη συμμετοχή σε ξένο μετοχικό κεφαλαίο αριθ. C 45/07 (πρώην NN 51/07, πρώην CP 9/07) εφαρμοσθείσα από την Ισπανία (ΕΕ L 135, σ. 1) (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση).
- 12 Με την προσβαλλόμενη απόφαση κηρύσσεται ασύμβατο με την εσωτερική αγορά το επίμαχο σύστημα ενισχύσεων, όσον αφορά την απόκτηση συμμετοχών σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες εκτός της Ένωσης (άρθρο 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως). Ωστόσο, κατά το άρθρο 1, παράγραφοι 2 και 3, της προσβαλλομένης αποφάσεως, επιτρέπεται, δυνάμει της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, η συνέχιση εφαρμογής του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων για συμμετοχές που αποκτήθηκαν πριν δημοσιευθεί στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, στις 21 Δεκεμβρίου 2007, η απόφαση περί κινήσεως της επίσημης διαδικασίας ελέγχου, καθώς και στην περίπτωση κατά την οποία η διαδικασία αποκτήσεως συμμετοχών, υποκείμενη στην έγκριση ρυθμιστικής αρχής στην οποία είχε κοινοποιηθεί πριν την ημερομηνία αυτή, είχε κινηθεί αμετάκλητα πριν την 21η Δεκεμβρίου 2007. Εξάλλου, το άρθρο 1, παράγραφοι 4 και 5, της προσβαλλομένης αποφάσεως επιτρέπει τη συνέχιση της εφαρμογής του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων σε περίπτωση αποκτήσεως συμμετοχών σε επιχειρήσεις εγκατεστημένες στην Κίνα, στην Ινδία ή σε άλλες χώρες, εφόσον αποδεικνύεται η ύπαρξη σαφών νομικών φραγμών στις διασυνοριακές συνενώσεις επιχειρήσεων και εφόσον η απόκτηση της συμμετοχής έχει πραγματοποιηθεί πριν τη δημοσίευση της εν λόγω αποφάσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, στις 21 Μαΐου 2011, καθώς και στην περίπτωση κατά την οποία η διαδικασία αποκτήσεως συμμετοχών, υποκείμενη στην έγκριση ρυθμιστικής αρχής στην οποία είχε κοινοποιηθεί πριν την ημερομηνία αυτή, είχε κινηθεί αμετάκλητα πριν την 21 Μαΐου 2011.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 13 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 29 Ιουλίου 2011, η προσφεύγουσα άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.
- 14 Με δικόγραφο που κατέθεσε στις 10 Νοεμβρίου 2011, η Επιτροπή προέβαλε ένσταση απαραδέκτου σύμφωνα με το άρθρο 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου.
- 15 Στις 6 Ιανουαρίου 2012, η προσφεύγουσα κατέθεσε τις παρατηρήσεις της επί της ενστάσεως απαραδέκτου που είχε εγείρει η Επιτροπή.
- 16 Στις 5 Οκτωβρίου και στις 13 Δεκεμβρίου 2012, το Γενικό Δικαστήριο, στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, ζήτησε από τη μεν προσφεύγουσα να προσδιορίσει τα συμπεράσματα που συνήγαγε, ως προς την υπό κρίση προσφυγή, από την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 8ης Μαρτίου 2012, T-221/10, Iberdrola κατά Επιτροπής, και της διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 2012, T-174/11, Modelo Continente Hipermercados κατά Επιτροπής, από τη δε

Επιτροπή να υποβάλει τις παρατηρήσεις της επί της απαντήσεως της προσφεύγουσας στο ως άνω ερώτημα. Η προσφεύγουσα και η Επιτροπή απάντησαν στα ερωτήματα αυτά εντός της ταχθείσας προθεσμίας.

- 17 Η προσφεύγουσα ζητεί, κατ' ουσίαν, από το Γενικό Δικαστήριο:
- να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και να διατάξει τη συνέχιση της δίκης,
 - να ακυρώσει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως,
 - επικουρικώς, να ακυρώσει το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στον βαθμό που επιβάλλει την ανάκτηση των ενισχύσεων που χορηγήθηκαν για πράξεις προγενέστερες της 21ης Μαΐου 2011,
 - όλως επικουρικώς, να ακυρώσει το άρθρο 1, παράγραφος 1, και, επικουρικώς, το άρθρο 4 της προσβαλλομένης αποφάσεως, στον βαθμό που οι διατάξεις αυτές αφορούν πράξεις διενεργηθείσες στο Μαρόκο,
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.
- 18 Η Επιτροπή ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να κηρύξει απαράδεκτη την προσφυγή,
 - να καταδικάσει την προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

- 19 Κατά το άρθρο 114, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, αν ένας διάδικος το ζητήσει, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να κρίνει επί του παραδεκτού χωρίς να εισέλθει στην ουσία. Σύμφωνα με την παράγραφο 3 του ίδιου άρθρου, η διαδικασία συνεχίζεται προφορικά, εκτός αν το Γενικό Δικαστήριο αποφασίσει άλλως. Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι έχει επαρκώς διαφωτιστεί από τη δικογραφία και δεν απαιτείται να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία.
- 20 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η υπό κρίση προσφυγή είναι απαράδεκτη, διότι η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ούτε ότι είχε έννομο συμφέρον να ασκήσει την προσφυγή ούτε ότι η προσβαλλόμενη απόφαση την αφορά ατομικά.
- 21 Καταρχάς πρέπει να εξετασθεί ο δεύτερος λόγος απαραδέκτου τον οποίο προβάλλει η Επιτροπή.
- 22 Κατά το άρθρο 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, «[κ]άθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο μπορεί, υπό τις προϋποθέσεις του πρώτου και του δεύτερου εδαφίου, να ασκεί προσφυγή κατά των πράξεων των οποίων είναι αποδέκτης ή που το αφορούν άμεσα και ατομικά, καθώς και κατά των κανονιστικών πράξεων που το αφορούν άμεσα χωρίς να περιλαμβάνουν εκτελεστικά μέτρα».
- 23 Δεδομένου ότι η προσβαλλόμενη απόφαση εκδόθηκε κατόπιν επίσημης διαδικασίας ελέγχου και δεν έχει ως αποδέκτη την προσφεύγουσα, το ζήτημα αν θίγεται η προσφεύγουσα ατομικώς πρέπει να εξετασθεί βάσει των κριτηρίων που έχουν τεθεί με την απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 1963, 25/62, Plaumann κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 937). Επομένως, η προσφεύγουσα πρέπει να αποδείξει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση τη θίγει λόγω ορισμένων ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της ή λόγω μιας πραγματικής καταστάσεως η οποία τη διακρίνει έναντι κάθε άλλου προσώπου και, ως εκ τούτου, την εξατομικεύει κατά τρόπο ανάλογο προς αυτόν του

αποδέκτη της απόφασης (βλ., σχετικώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Απριλίου 2004, C-298/00 P, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-4087, σκέψη 36 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 24 Η προσφεύγουσα επικαλείται την ιδιότητα του δικαιούχου του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων, προκειμένου να αποδείξει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση, με την οποία το εν λόγω σύστημα κηρύσσεται παράνομο και μη συμβατό με την εσωτερική αγορά, την αφορά ατομικά.
- 25 Κατά πάγια νομολογία, μια επιχείρηση δεν μπορεί, καταρχήν, να ασκήσει παραδεκτώς προσφυγή ακυρώσεως στρεφόμενη κατά απόφασης της Επιτροπής απαγορεύουσας τομεακό σύστημα ενισχύσεων, εάν η απόφαση αυτή αφορά την εν λόγω επιχείρηση απλώς και μόνο λόγω του ότι δραστηριοποιείται στον οικείο τομέα και λόγω της ιδιότητάς της ως δυνητικής δικαιούχου του εν λόγω συστήματος. Συγκεκριμένα, η απόφαση αυτή αποτελεί, όσον αφορά την εν λόγω επιχείρηση, μέτρο γενικής ισχύος το οποίο έχει εφαρμογή σε αντικειμενικώς καθοριζόμενες περιπτώσεις και συνεπάγεται έννομα αποτελέσματα για μια κατηγορία προσώπων τα οποία αφορά κατά τρόπο γενικό και αόριστο (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Ιταλία κατά Επιτροπής, σκέψη 37 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 11ης Ιουνίου 2009, T-309/02, Acegas κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. II-1809, σκέψη 47 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 26 Εντούτοις, εφόσον η επίμαχη απόφαση αφορά την προσφεύγουσα επιχείρηση όχι μόνον υπό την ιδιότητα της επιχειρήσεως του οικείου τομέα και δυνητικής δικαιούχου των ενισχύσεων, αλλά και υπό την ιδιότητα του πραγματικού δικαιούχου ατομικής ενισχύσεως χορηγούμενης βάσει του συστήματος αυτού, της οποίας την ανάκτηση διέταξε η Επιτροπή, η εν λόγω απόφαση αφορά την προσφεύγουσα ατομικά, η δε προσφυγή της τελευταίας κατά της απόφασης είναι παραδεκτή (βλ., σχετικώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 19ης Οκτωβρίου 2000, C-15/98 και C-105/99, Ιταλία και Sardegna Lines κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-8855, σκέψεις 34 και 35, και απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Σεπτεμβρίου 2009, T-75/03, Banco Comercial dos Açores κατά Επιτροπής, που δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 44).
- 27 Ως εκ τούτου, πρέπει να εξετασθεί αν η προσφεύγουσα έχει την ιδιότητα του πραγματικού δικαιούχου ατομικής ενισχύσεως η οποία χορηγήθηκε βάσει του συστήματος ενισχύσεων που αφορά η προσβαλλόμενη απόφαση και της οποίας την ανάκτηση διέταξε η Επιτροπή (βλ., σχετικώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Ιουνίου 2011, C-71/09 P, C-73/09 P και C-76/09 P, Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. I-4727, σκέψη 53 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, και προπαρατεθείσα απόφαση Altadis κατά Επιτροπής, σκέψη 27).
- 28 Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα απέδειξε ότι έχει την ιδιότητα του πραγματικού δικαιούχου των ενισχύσεων του επίμαχου συστήματος. Συγκεκριμένα, προσκόμισε, συνημμένο στο δικόγραφο της προσφυγής, έγγραφο που βεβαιώνει ότι είχε κάνει χρήση του συστήματος αυτού κατά την απόκτηση συμμετοχών σε εταιρία εγκατεστημένη στο Μαρόκο το 2003 και το 2006. Ωστόσο, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, και το άρθρο 4, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης απόφασης, δεν υπέχει την προβλεπόμενη από την απόφαση αυτή υποχρέωση επιστροφής της ενισχύσεως.
- 29 Συναφώς, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, πρώτον, επικαλούμενη τη νομολογία, ότι η ιδιότητα του πραγματικού δικαιούχου του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων αρκεί για να γίνει δεκτό ότι η απόφαση την επηρεάζει ατομικά, καθώς δεν απαιτείται προς τούτο να υπέχει και υποχρέωση επιστροφής των ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί κατ'εφαρμογήν του εν λόγω συστήματος. Η προσφεύγουσα συνάγει, επικαλούμενη κυρίως την προπαρατεθείσα απόφαση Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, ότι μια επιχείρηση θεωρείται ότι θίγεται ατομικά εφόσον της έχει χορηγηθεί ενίσχυση στο πλαίσιο συστήματος ενισχύσεων των οποίων έχει διαταχθεί εν γένει η ανάκτηση, έστω και αν η ίδια δεν υπέχει υποχρέωση επιστροφής

30 Υπενθυμίζεται, συναφώς, η σκέψη 53 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, στην οποία η προσφεύγουσα στηρίζει την επιχειρηματολογία της:

«[...] η εν λόγω απόφαση θεωρείται ότι αφορά ατομικά τους πραγματικούς αποδέκτες ατομικών ενισχύσεων που χορηγήθηκαν βάσει καθεστώτος ενισχύσεων και των οποίων την αναζήτηση διέταξε η Επιτροπή [...]».

31 Ωστόσο, με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου και του Γενικού Δικαστηρίου όπου παρατίθεται, το απόσπασμα αυτό ερμηνεύεται κατά την έννοια ότι ο πραγματικός δικαιούχος συστήματος ενισχύσεων θεωρείται ατομικά θιγόμενος από απόφαση της Επιτροπής σχετικά με το σύστημα αυτό μόνον εάν του έχει χορηγηθεί ενίσχυση που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της επιβαλλόμενης με την απόφαση αυτή υποχρέωσης ανακτήσεως (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Ιταλία και Sardegna Lines κατά Επιτροπής, σκέψεις 31 και 34, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 11ης Ιουνίου 2009, T-301/02, ΑΕΜ κατά Επιτροπής, Συλλογή 2009, σ. II-1757, σκέψεις 46 έως 48, και προπαρατεθείσα διάταξη Modelo Continente Hipermercados κατά Επιτροπής, σκέψη 30). Η ανάκτηση για την οποία γίνεται λόγος στη σκέψη 53 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής αφορά, επομένως, την ενίσχυση που χορηγήθηκε στη συγκεκριμένη προσφεύγουσα και όχι εν γένει τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος ενισχύσεων.

32 Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώνεται, άλλωστε, από τη σκέψη 56 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, η οποία έχει ως εξής:

«[...] η εντολή ανακτήσεως αφορά ήδη ατομικά όλους τους δικαιούχους του επίμαχου καθεστώτος, καθόσον αυτοί, από την έκδοση της επίμαχης αποφάσεως, διατρέχουν τον κίνδυνο να αναζητηθούν τα παρασχεθέντα σε αυτούς πλεονεκτήματα και, επομένως, θίγονται όσον αφορά τη νομική τους κατάσταση. Κατά συνέπεια, οι δικαιούχοι αυτοί εντάσσονται σε έναν περιορισμένο κύκλο [...], χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί κατά πόσο συντρέχουν πρόσθετες προϋποθέσεις που αφορούν περιπτώσεις στις οποίες η απόφαση της Επιτροπής δεν συνοδεύεται από εντολή ανακτήσεως. Επιπλέον, το ενδεχόμενο να μην αναζητηθούν, μεταγενέστερα, στην πράξη από τους δικαιούχους τα πλεονεκτήματα που κρίθηκαν παράνομα δεν αποκλείει το να θεωρηθεί ότι η απόφαση της Επιτροπής τους αφορά ατομικά.»

33 Αφενός, από την πρώτη και τη δεύτερη περίοδο της σκέψεως αυτής της προπαρατεθείσας αποφάσεως Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, σε συνδυασμό με την προηγούμενη σκέψη 55 αυτής, προκύπτει ότι το Δικαστήριο περιορίστηκε στην εξέταση της μόνης αμφισβητούμενης στην υπόθεση αυτή περιπτώσεως, κατά την οποία η προσβαλλόμενη πράξη επέβαλλε, ως προς τον προσφεύγοντα διάδικο, υποχρέωση ανακτήσεως της ενισχύσεως. Συγκεκριμένα, με την πρώτη περίοδο, το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι η εντολή ανακτήσεως αφορά ατομικά όλους τους δικαιούχους του επίμαχου καθεστώτος οι οποίοι διατρέχουν τον κίνδυνο να αναζητηθούν οι χορηγηθείσες σε αυτούς ενισχύσεις, ενώ με τη δεύτερη περίοδο κρίνει ότι δεν απαιτείται να εξεταστεί η περίπτωση κατά την οποία η απόφαση της Επιτροπής δεν συνοδεύεται από εντολή ανακτήσεως. Αφετέρου, από την τρίτη περίοδο της σκέψεως 56 της προπαρατεθείσας αποφάσεως Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, επίσης σε συνδυασμό με τη σκέψη 55 της ίδιας αποφάσεως, προκύπτει ότι η εν λόγω υποχρέωση ανακτήσεως αρκεί για να εξατομικεύσει τον προσφεύγοντα, χωρίς να απαιτείται να εξεταστεί εάν η επιβολή της υποχρέωσης αυτής θα έχει συνέπειες σε εθνικό επίπεδο (προπαρατεθείσα διάταξη Modelo Continente Hipermercados κατά Επιτροπής, σκέψη 29).

34 Επομένως, με την προπαρατεθείσα απόφαση Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, την οποία επικαλείται η προσφεύγουσα, το Δικαστήριο έκρινε ότι, στη συγκεκριμένη υπόθεση, η προσβαλλόμενη πράξη αφορά ατομικά τον προσφεύγοντα λόγω της επιβολής της υποχρέωσης ανακτήσεως των ενισχύσεων που του είχαν χορηγηθεί ανεξαρτήτως της εκπλήρωσεως της υποχρέωσης αυτής. Επομένως, από την απόφαση αυτή δεν μπορεί να συναχθεί ότι η ιδιότητα του

πραγματικού δικαιούχου συστήματος ενισχύσεων αρκεί για την εξατομίκευση του εν λόγω δικαιούχου, εφόσον δεν τον αφορά η επιβληθείσα με την προσβαλλόμενη πράξη υποχρέωση ανακτήσεως των ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος.

- 35 Δεν ασκεί συναφώς επιρροή ούτε η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 21ης Μαΐου 2010, T-425/04, T-444/04, T-450/04 και T-456/04, Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. II-2099). Βεβαίως, όπως προβάλλει η προσφεύγουσα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 123 της αποφάσεως αυτής, ότι η ακύρωση της επίδικης αποφάσεως, με την οποία διαπιστωνόταν το ασύμβατο της συγκεκριμένης ενισχύσεως με την κοινή αγορά, θα είχε ως συνέπεια η διαπίστωση του παράνομου χαρακτήρα της ενισχύσεως αυτής, που αποτελεί μεμονωμένο μέτρο υπέρ του προσφεύγοντος, να καταστεί άκυρη και μηδέποτε γενόμενη, γεγονός που αποτελεί έννομη συνέπεια μεταβάλλουσα τη νομική κατάστασή του και τον ευεργετεί. Ωστόσο, όπως ορθώς τονίζει η Επιτροπή, με τη συγκεκριμένη σκέψη το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε επί του εννόμου συμφέροντος ως προϋποθέσεως του παραδεκτού, η οποία διαφέρει από την προϋπόθεση του ατομικού επηρεασμού, διότι αφορά το όφελος που συνεπάγεται για τον προσφεύγοντα η έκβαση της προσφυγής του και όχι τον ιδιαίτερο δεσμό μεταξύ του εν λόγω προσφεύγοντος και της αποφάσεως κατά της οποίας ασκήθηκε η προσφυγή (βλ. σκέψη 23 ανωτέρω, βλ. επίσης σκέψη 38 κατωτέρω).
- 36 Τέλος, είναι απορριπτέο το επιχείρημα σχετικά με τον περιουσιακό κίνδυνο που διατρέχει ο πραγματικός δικαιούχος ενισχύσεως χορηγηθείσας στο πλαίσιο συστήματος ενισχύσεων που κρίθηκε ασύμβατο με την εσωτερική αγορά, κίνδυνος ο οποίος απορρέει από τις ενδεχόμενες συνέπειες της διαπιστώσεως της εν λόγω ασυμβατότητας επί της εφαρμογής των κανόνων περί σωρεύσεως των ενισχύσεων και των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, διότι η προσφεύγουσα υποστηρίζει απλώς ότι διατρέχει τέτοιο κίνδυνο, χωρίς να παραθέτει καμία διευκρίνιση όσον αφορά τις ενδεχόμενες προαναφερθείσες συνέπειες, καθώς και όσον αφορά τον προσβαλλόμενο περιουσιακό κίνδυνο.
- 37 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, δεύτερον, ότι, εφόσον η υποχρέωση ανακτήσεως των ενισχύσεων που της χορηγήθηκαν αποτελεί προϋπόθεση για να γίνει δεκτό ότι η προσβαλλόμενη απόφαση την αφορά ατομικά, όντως υπέχει τέτοια υποχρέωση εν προκειμένω. Συγκεκριμένα, η εξαίρεση των πράξεων προ της 21ης Δεκεμβρίου 2007 από το πεδίο εφαρμογής της υποχρέωσης ανακτήσεως, βάσει της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, δεν είναι οριστική, λόγω προσφυγής που άσκησε η Deutsche Telekom AG στην υπόθεση T-207/10 κατά του συγκεκριμένου τμήματος του διατακτικού της προσβαλλομένης αποφάσεως.
- 38 Με την επιχειρηματολογία αυτή η προσφεύγουσα συγχέει εκ νέου την προϋπόθεση του παραδεκτού βάσει της οποίας η πράξη πρέπει να αφορά ατομικά τον προσφεύγοντα και την προϋπόθεση περί εννόμου συμφέροντος. Συγκεκριμένα, ενώ το έννομο συμφέρον μπορεί να θεμελιωθεί ή, αντιθέτως, να εξαλειφθεί λόγω γεγονότων ξένων προς την προσφεύγουσα και προς την αμφισβητούμενη απόφαση, τα οποία επέρχονται μετά την άσκηση προσφυγής ενώπιον του δικαστή της Ένωσης, η προϋπόθεση περί ατομικού επηρεασμού του φυσικού ή νομικού προσώπου πρέπει να πληρούται κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής, εξαρτάται δε αποκλειστικώς από την αμφισβητούμενη απόφαση. Επομένως, απόφαση η οποία κηρύσσει ενίσχυση μη συμβατή με την κοινή αγορά και διατάσσει την ανάκτησή της εξακολουθεί να αφορά ατομικά ένα πρόσωπο, μολοντί καθίσταται εν συνεχεία σαφές ότι δεν πρόκειται να ζητηθεί από αυτό η ανάκτησή της (βλ., σχετικώς, προπαρατεθείσα απόφαση Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 56, και προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak επί της υποθέσεως αυτής, Συλλογή 2011, σ. I-4732, σημεία 81 και 82· βλ., επίσης, σκέψη 33 ανωτέρω).
- 39 Υπενθυμίζεται, εξάλλου, ότι, προκειμένου να γίνει δεκτό ότι η προσβαλλόμενη πράξη αφορά ατομικά τον προσφεύγοντα, αυτός πρέπει να αποδείξει ότι ανήκει σε έναν κλειστό κύκλο, δηλαδή σε ομάδα που δεν μπορεί πλέον να διευρυνθεί κατόπιν της εκδόσεως της προσβαλλομένης πράξεως (βλ., σχετικώς, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 26ης Ιουνίου 1990, C-152/88, Sofrimport κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-2477, σκέψη 11, και της 22ας Ιουνίου 2006, C-182/03 και C-217/03, Βέλγιο και Forum 187 κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-5479, σκέψη 63).

- 40 Εν προκειμένω, η ενδεχόμενη ακύρωση, από το Γενικό Δικαστήριο, του άρθρου 1, παράγραφος 2, της προσβαλλομένης αποφάσεως στην υπόθεση T-207/10, και η συνακόλουθη ανάκτηση των επίμαχων ενισχύσεων που χορηγήθηκαν στην προσφεύγουσα, πέραν του ότι είναι εντελώς υποθετικές, δεν δικαιολογούν το συμπέρασμα ότι η απόφαση αφορά την προσφεύγουσα ατομικά (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Altadis κατά Επιτροπής, σκέψη 42).
- 41 Από τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αφορά ατομικά την προσφεύγουσα.
- 42 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, ωστόσο, ότι εν προκειμένω δεν υποχρεούται να αποδείξει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση την αφορά ατομικά, διότι η εν λόγω απόφαση μπορεί να χαρακτηριστεί ως κανονιστική πράξη, η οποία δεν περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 43 Η Επιτροπή απαντά ότι η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αποτελεί κανονιστική πράξη, μη περιλαμβάνουσα εκτελεστικά μέτρα, επικαλείται δε διάφορα εθνικά εκτελεστικά μέτρα της προσβαλλομένης αποφάσεως και, ειδικότερα, την κατάργηση του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων από τον Ισπανό νομοθέτη, την ανάκτηση, από τις φορολογικές αρχές, των παράνομων ενισχύσεων που είχαν χορηγηθεί στους δικαιούχους στο πλαίσιο του εν λόγω συστήματος ενισχύσεων, καθώς και την αναγνώριση ή την άρνηση χορηγήσεως του συγκεκριμένου φορολογικού πλεονεκτήματος από τις εν λόγω αρχές.
- 44 Η προσφεύγουσα φρονεί, αντιθέτως, ότι τα μέτρα που επικαλείται η Επιτροπή δεν συνιστούν εκτελεστικά μέτρα κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, τα προαναφερθέντα μέτρα ανακτήσεως των ενισχύσεων δεν μπορούν να χαρακτηριστούν ως τέτοια, διότι η εντολή ανακτήσεως που περιλαμβάνεται στην προσβαλλόμενη απόφαση είναι δεσμευτική για το Βασίλειο της Ισπανίας ως προς όλα τα στοιχεία της, χωρίς να παρέχει στο εν λόγω κράτος μέλος εξουσία εκτιμήσεως. Ομοίως, η κατάργηση του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων που κρίθηκε μη συμβατό με την εσωτερική αγορά, καθώς και η αναγνώριση ή η άρνηση χορηγήσεως του επίμαχου φορολογικού πλεονεκτήματος προβλέπονταν ήδη με την προσβαλλόμενη απόφαση και δεν αποτελούν έννομη συνέπεια αυτής.
- 45 Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι, κατά το άρθρο 288, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, απόφαση όπως η επίμαχη εν προκειμένω είναι δεσμευτική ως προς όλα τα μέρη της μόνο για τους αποδέκτες τους οποίους ορίζει. Επομένως, η υποχρέωση μη χορηγήσεως των ενισχύσεων που προβλέπει το επίμαχο σύστημα, η ακύρωση των χορηγηθέντων φορολογικών πλεονεκτημάτων και η ανάκτηση των ενισχύσεων που έχουν χορηγηθεί στο πλαίσιο του συστήματος αυτού αποτελούν υποχρεωτικές έννομες συνέπειες των προσβαλλομένης αποφάσεως για το Βασίλειο της Ισπανίας, το οποίο είναι αποδέκτης της αποφάσεως αυτής.
- 46 Αντιθέτως, η προσβαλλόμενη απόφαση δεν παράγει τέτοιες έννομες συνέπειες για τους δικαιούχους του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως δεν καθορίζει τις συνέπειες της μη συμβατότητας του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά όσον αφορά καθέναν από τους δικαιούχους των ενισχύσεων, διότι η διαπίστωση περί μη συμβατότητας δεν συνεπάγεται καμία απαγόρευση ή εντολή για τους δικαιούχους. Επιπλέον, η έλλειψη συμβατότητας δεν έχει οπωσδήποτε τις ίδιες επιπτώσεις για όλους τους δικαιούχους του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων. Επομένως, οι συνέπειες της ελλείψεως συμβατότητας πρέπει να εξατομικευθούν με ατομική πράξη, προερχόμενη από τις αρμόδιες εθνικές αρχές, όπως είναι η πράξη επιβολής φόρου, η οποία συνιστά μέτρο εκτελέσεως του άρθρου 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 47 Δεν έχει σημασία το γεγονός ότι, όπως επισημαίνει η προσφεύγουσα, το Βασίλειο της Ισπανίας δεν διαθέτει κανένα περιθώριο εκτιμήσεως κατά την εφαρμογή της προσβαλλομένης αποφάσεως. Η έλλειψη εξουσίας εκτιμήσεως αποτελεί, βεβαίως, κριτήριο που λαμβάνεται υπόψη, προκειμένου να

διαπιστωθεί αν πληρούνται η προϋπόθεση περί άμεσου επηρεασμού του προσφεύγοντος (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, T-80/97, Starway κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2000, σ. II-3099, σκέψη 61 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Ωστόσο, η απαίτηση του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ να υφίσταται πράξη μη περιλαμβάνουσα εκτελεστικά μέτρα αποτελεί προϋπόθεση διαφορετική από αυτή του ατομικού επηρεασμού (διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου της 4ης Ιουνίου 2012, T-381/11, Eurofer κατά Επιτροπής, σκέψη 59, και της 5ης Φεβρουαρίου 2013, T-551/11, BSI κατά Συμβουλίου, σκέψη 56).

- 48 Επομένως, η προσβαλλόμενη απόφαση περιλαμβάνει εκτελεστικά μέτρα και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως κανονιστική πράξη μη περιλαμβάνουσα εκτελεστικά μέτρα κατά την έννοια του άρθρου 263, τέταρτο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Επομένως, κρίνεται απορριπτό το επιχείρημα της προσφεύγουσας, το οποίο στηρίζεται στο τελευταίο τμήμα της φράσεως του συγκεκριμένου εδαφίου.
- 49 Η διαπίστωση αυτή δεν αναιρείται από το επιχείρημα της προσφεύγουσας περί προσβολής του δικαιώματος αποτελεσματικής ένδικης προστασίας, λόγω του ότι στερείται της δυνατότητας να προσβάλει το άρθρο 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως, με το οποίο διαπιστώνεται η έλλειψη συμβατότητας του επίμαχου συστήματος ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά.
- 50 Υπενθυμίζεται, συναφώς, ότι η Ένωση είναι μια ένωση δικαίου, οι δε πράξεις των θεσμικών οργάνων της υπόκεινται σε έλεγχο για το αν είναι σύμφωνες με τη Συνθήκη και τις γενικές αρχές του δικαίου, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται τα θεμελιώδη δικαιώματα. Συνεπώς, οι ιδιώτες πρέπει να απολαύουν αποτελεσματικής ένδικης προστασίας όσον αφορά τα δικαιώματα που αντλούν από την έννομη τάξη της Ένωσης (βλ. απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 2011, T-443/08 και T-455/08, Freistaat Sachsen κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2011, σ. II-1311, σκέψη 55 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία). Εν προκειμένω, πάντως, η προσφεύγουσα δεν στερείται παντελώς αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Συγκεκριμένα, ακόμη κι αν η υπό κρίση προσφυγή κριθεί απαράδεκτη, τίποτε δεν εμποδίζει την προσφεύγουσα να αμφισβητήσει ενώπιον εθνικού δικαστηρίου τα μέτρα εκτελέσεως της προσβαλλομένης αποφάσεως, ιδίως τις πράξεις επιβολής φόρου με τις οποίες η διοίκηση αρνείται τη χορήγηση του πλεονεκτήματος που προβλέπει το επίμαχο σύστημα ενισχύσεων. Το εθνικό δικαστήριο θα έχει τότε τη δυνατότητα να ελέγξει παρεμπιπτόντως το κύρος του άρθρου 1, παράγραφος 1, της προσβαλλομένης αποφάσεως και, ενδεχομένως, να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικό ερώτημα όσον αφορά το κύρος της προσβαλλομένης αποφάσεως έναντι του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, (βλ., συναφώς και κατ' αναλογία, προπαρατεθείσα διάταξη Eurofer κατά Επιτροπής, σκέψη 60).
- 51 Κατόπιν των προεκτεθέντων, η προσφυγή κρίνεται απορριπτέα ως απαράδεκτη, χωρίς να απαιτείται να εξετασθεί ο πρώτος λόγος απαραδέκτου που ήγειρε με την ένστασή της η Επιτροπή και που αντλείται από έλλειψη εννόμου συμφέροντος της προσφεύγουσας.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 52 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα ηττήθηκε, πρέπει να καταδικασθεί στα δικαστικά έξοδά της, καθώς και σε αυτά στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της δεύτερης.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (όγδοο τμήμα)

διατάσσει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.**

2) Καταδικάζει την Altadis, SA στα δικαστικά έξοδα.

Λουξεμβούργο, 9 Σεπτεμβρίου 2013.

Ο Γραμματέας
E. Coulon

Ο Πρόεδρος
L. Truchot